

Sygn. akt I NSNc 622/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Księżak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Grzegorz Żmij

Kazimierz Tomaszek (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa [...] Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego

Niestandardyzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w G.

przeciwko A. G.

o zapłatę

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 17 maja 2022 r.

skargi nadzwyczajnej Prokuratora Generalnego

od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, wydanego przez Sąd Rejonowy w L. 5 września 2018 r.

sygn. akt VI Nc-e [...]

I. oddala skargę;

II. znosi wzajemnie koszty postępowania wywołanego skargą nadzwyczajną.

UZASADNIENIE

Pozwem z 6 sierpnia 2018 r. [...] Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą w G. (dalej także: pozwany) wniósł o zasądzenie od A. G. (dalej także: pozwana) kwoty 3 379,12 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 26 lipca 2018 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych i kosztów sądowych w kwocie 43 zł.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona wierzytelność powstała wskutek zawarcia przez A. G. z wierzycielem pierwotnym – E. Spółką Akcyjną z siedzibą w K., umowy pożyczki nr [...] z 8 maja 2017 r., która została udzielona zgodnie z ustawą z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Wobec niespłacania pożyczki przez A. G., umowa została wypowiedziana, a wynikająca z niej wierzytelność stała się wymagalna. Na dochodzoną pozwem należność główną złożyły się:

- kwota 1 741,66 zł – tytułem niespłaconego kapitału udzielonej pożyczki;
- kwota 209,75 zł – tytułem odsetek umownych naliczonych od przeterminowanych rat kapitałowych w trakcie obowiązywania umowy pożyczki oraz dalszych odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych od dnia następującego po wypowiedzeniu umowy pożyczki do dnia sporządzenia pozwu;
- kwota 1 427,71 zł – tytułem pozostałej do zapłaty prowizji oraz opłaty operacyjnej naliczonej zgodnie z warunkami umowy.

Uzasadniając swoją legitymację procesową czynną powód wskazał, że 18 maja 2017 r. wierzyciel pierwotny E. Spółka Akcyjna z siedzibą w K., zgodnie z art. 509 k.c., dokonał przelewu wierzytelności przysługującej mu od A. G. na rzecz [...] Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G.. Powód zawiadomił pozwaną o nabyciu przedmiotowej wierzytelności.

Nakazem zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym z 5 września 2018 r., sygn. akt VI Nc-e [...], akt Sąd Rejonowy w L. nakazał pozwanej A. G. w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłacić powodowi kwotę 3 379,12 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 26 lipca 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 643 zł tytułem zwrotu kosztów procesu – albo w tym terminie wnieść sprzeciw do Sądu.

Sąd Rejonowy ustalił, że 8 maja 2017 r. między A. G. – jako pożyczkobiorcą, a E. Spółką Akcyjną z siedzibą w K. – jako pożyczkodawcą, zawarta została umowa pożyczki nr [...], która została udzielona w zgodnie z ustawą z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Kwota udzielonej pożyczki wynosiła 1 900 zł. Całkowity koszt pożyczki wraz z odsetkami umownymi wynosił na dzień podpisania umowy 1 819,21 zł. A. G. zobowiązała się do spłaty pożyczki w 24 miesięcznych ratach w wysokości po 154,97 zł, przy czym termin płatności pierwszej raty przypadał na 8 czerwca 2017 r., a ostatniej – na 8 maja 2019 r. Pomimo ustalonych zasad zwrotu pożyczonej kwoty, pozwana nie wywiązała się z warunków umowy.

18 maja 2017 r. wierzyciel pierwotny – E. Spółka Akcyjna z siedzibą w K., zgodnie z art. 509 k.c., dokonał przelewu wierzytelności przysługującej mu od A. G. na rzecz [...] Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego z siedzibą w G.. Ten zawiadomił A. G. o nabyciu przedmiotowej wierzytelności.

Z uwagi na niedokonywanie spłaty pożyczki, umowa została wypowiedziana, a wynikająca z niej wierzytelność stała się wymagalna 15 grudnia 2017 r.

Biorąc pod uwagę przytoczone okoliczności i wymienione dowody na ich poparcie, Sąd Rejonowy w L., orzekający w osobie referendarza sądowego, nie miał wątpliwości co do zasadności powództwa. Zważywszy, że w elektronicznym postępowaniu upominawczym nie jest konieczne dołączenie dowodów, a jedynie ich wskazanie, mając jednocześnie na uwadze, że nie zachodziły okoliczności wyłączające wydanie nakazu zapłaty wymienione w art. 499 k.p.c., referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w L. uwzględnił powództwo w całości i wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, nakazując pozwanej zapłacić powodowi w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłaty kwotę 3 379,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 26 lipca 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 643 zł tytułem zwrotu kosztów procesu – albo w tym terminie wnieść sprzeciw do Sądu.

Pozwana A. G. nie wniosła sprzeciwu od tego nakazu zapłaty, wobec czego uzyskał on walor prawomocności.

Skargę nadzwyczajną od przedmiotowego nakazu zapłaty wniósł, na podstawie art. 89 § 1 i 2 w zw. z art. 115 § 1 i 1a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o

Sądzie Najwyższym, powołując się na konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, Prokurator Generalny (dalej także: skarżący) – zaskarżając go w całości.

Na podstawie art. 89 § 1 pkt 1 i 2 ustawy o Sądzie Najwyższym Prokurator Generalny zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu:

I. rażące naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 i § 3 k.c. – poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na wadliwym uznaniu, że umowa pożyczki, w której pożyczkobiorca zobowiązał się do zapłaty kwoty pożyczki w kwocie 1 900 zł, opłaty operacyjnej i prowizji wraz odsetkami w wysokości 1 819,21 zł, jest w całości ważna jako zgodna z zasadą swobody umów, podczas gdy jej treść i cel, z uwagi na regulacje dotyczące zastrzeżenia opłaty operacyjnej mającej charakter „lichwiarski”, są sprzeczne z celem i naturą umowy pożyczki oraz zmierzają do obejścia prawa, to jest przepisów określonych w art. 359 § 2¹ k.c., a także są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, co powoduje, że w opisanym zakresie umowa ta jest nieważna w rozumieniu art. 58 § 1 i 3 k.c. jako sprzeczna z ustawą;

II. rażące naruszenie przepisów postępowania, tj. art. art. 505³³ k.p.c. w zw. z art. 499 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 505 k.p.c. w zw. z art. 505²⁸ k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania – poprzez wydanie zaskarżonego nakazu zapłaty uwzględniającego powództwo w całości i zasądzającego dochodzone pozwem roszczenie, w sytuacji gdy wysokość żądania pozwu ponad kwotę 1 951,41 zł była oczywiście bezzasadna, bowiem umowa, z której wywodzono roszczenie, była nieważna na zasadzie art. 58 § 1 i § 3 k.c. jako sprzeczna z prawem i zmierzająca do obejścia prawa, stąd brak było możliwości wydania nakazu zapłaty co do części roszczenia i oddalenia pozwu w tym zakresie, a konieczne było skierowanie sprawy na rozprawę;

III. art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. – poprzez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że określenie w umowie pożyczki kosztów poza odsetkowych na poziomie nieprzekraczającym maksymalnego pułapu określonego w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim skutkuje automatycznym ustaleniem,

iż postanowienia umowne sformułowane zgodnie z tym przepisem nie mogą być uznane za abuzywne, a zatem wykluczają możliwość i obowiązek kontroli przez Sąd postanowień umowy pod kątem ich abuzywności, stanowiąc swego rodzaju przepis o charakterze *lex specialis*, wyłączający możliwość stosowania art. 385¹ § 1 k.c., w sytuacji gdy art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim nie określa sam w sobie praw i obowiązków stron umowy, lecz poprzestaje na ograniczeniu swobody ustalenia poza odsetkowych kosztów kredytu powyżej pewnego poziomu, i nie wyłącza obowiązku weryfikacji, czy takie ustalenie ma w konkretnej sprawie nieuczciwy charakter – w sytuacji, gdy w umowie pożyczki gotówkowej nr [...] z 8 maja 2017 r. całkowity koszty pożyczki wraz z odsetkami umownymi został ustalony na kwotę 1 819,21 zł, zaś kwota pożyczki to 1 900 zł, a więc stosunek kwoty tych kosztów do wysokości rzeczywiście udzielonych A. G. środków stanowi niedozwolone zastrzeżenie umowne, gdyż prowadzi do istotnej i niczym nieuzasadnionej nierównowagi obowiązków stron na niekorzyść konsumenta – pozwanej A. G.;

IV. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela określonych w art. 2 i art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, takich jak zasada bezpieczeństwa prawnego i zaufania obywateli do prawa oraz zasada ochrony konsumentów, wyrażające się w usankcjonowaniu wydanym nakazem zapłaty nieuczciwych praktyk rynkowych naruszających w sposób istotny równowagę kontraktową na niekorzyść konsumenta poprzez zasądzenie rażąco wygórowanej i nieproporcjonalnej do wysokości udzielonej pożyczki kwoty, zawierającej również opłatę operacyjną stanowiącą *de facto* ukryte oprocentowanie pożyczki na poziomie niedopuszczalnym przez prawo, i w istocie zmierzającą do obejścia zakazu lichwy, co w sytuacji ustalenia sprzeczności w tej części umowy pożyczki z prawem i zasadami współżycia społecznego godzi w poczucie sprawiedliwości i zasadę demokratycznego państwa prawa, a nadto implikuje obowiązek zbadania przez sąd jej postanowień w kontekście zgodności z art. 36a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim w zw. z art. 385² k.c. i winno skutkować, zgodnie z art. 498 § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania) skierowaniem sprawy do rozpoznania w postępowaniu zwyczajnym, a zaniechanie powyższego godziło w

prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej zgodnie z wymogami określonymi przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając na uwadze powyższe, skarżący, na podstawie art. 91 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym, wniósł o uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1904; dalej: u.SN) Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej powołanym do sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych.

Zgodnie z art. 89 § 1 u.SN, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojskowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile:

1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub

2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub

3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego

- a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Stosownie do art. 89 § 2 u.SN skargę nadzwyczajną może wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz, w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka,

Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Wedle art. 89 § 3 u.SN skargę nadzwyczajną wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – w terminie roku od dnia ich rozpoznania. Niedopuszczalne jest uwzględnienie skargi nadzwyczajnej na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna – po upływie 6 miesięcy od dnia jej rozpoznania.

Nie ulega wątpliwości, że skarżący – Prokurator Generalny – jest legitymowany do wniesienia skargi nadzwyczajnej w przedmiotowej sprawie zgodnie z art. 89 § 2 u.SN. Podobnie, brak jest wątpliwości co do tego, że zaskarżony nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, sygn. akt I Nc-e [...], wydany 5 września 2018 r. przez Sąd Rejonowy w L., jest prawomocny i nie może zostać wzruszony w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Jednocześnie zachowany został przewidziany w art. 89 § 3 u.SN termin do wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Jak wynika z treści art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Przepis ten, z mocy art. 95 pkt 1 u.SN, stosuje się w postępowaniu w sprawie skargi nadzwyczajnej.

Jednocześnie, w przedmiotowej sprawie nie zachodzą ograniczenia, o których mowa w art. 90 u.SN.

Stosownie do art. 91 § 1 zd. 2 u.SN Sąd Najwyższy oddala skargę nadzwyczajną, jeżeli stwierdzi brak podstawy do uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Oceniając zasadność zarzutów skargi nadzwyczajnej, należy w pierwszej kolejności zauważyć, że zaskarżony w niniejszym postępowaniu nakaz zapłaty został wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym.

Zgodnie z art. 505²⁸ § 2 k.p.c. nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym nie może być wydany, jeżeli: 1) powód dochodzi roszczenia innego niż pieniężne; 2) doręczenie pozwanemu nakazu zapłaty miałoby nastąpić poza granicami kraju. Dodatkowe ograniczenie wprowadzono w art. 505^{29a} k.p.c., który przewiduje, że w elektronicznym postępowaniu upominawczym mogą być dochodzone tylko roszczenia, które stały się wymagalne w okresie trzech lat przed dniem wniesienia pozwu. Z mocy art. 505²⁸ § 1 k.p.c. w elektronicznym postępowaniu upominawczym zastosowanie znajduje także art. 499 § 1 k.p.c., zgodnie z którym Sąd wydaje nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawach określonych w art. 480¹ § 1, chyba że według treści pozwu: 1) roszczenie jest oczywiście bezzasadne; 2) przytoczone okoliczności budzą wątpliwość; 3) zaspokojenie roszczenia zależy od świadczenia wzajemnego; 4) miejsce pobytu pozwanego nie jest znane albo gdyby doręczenie mu nakazu zapłaty nie mogło nastąpić w kraju (brzmienie obowiązujące w dacie wydania zaskarżonego nakazu zapłaty).

Stosownie do art. 505³² k.p.c. w pozwie powód powinien wskazać dowody na poparcie swoich twierdzeń. Dowodów nie dołącza się do pozwu.

W świetle przytoczonych przepisów nie może ulegać wątpliwości, że elektroniczne postępowanie upominawcze ma charakter przyspieszony – jego istota polega na szybkim wydaniu orzeczenia przy wykorzystaniu technik komunikowania się na odległość (sieci Internet). W żadnym wypadku nie oznacza to jednak, że w elektronicznym postępowaniu upominawczym strona pozwana pozbawiona jest należnych gwarancji procesowych. Wręcz przeciwnie – w postępowaniu tym pozwany może w bardzo prosty sposób złożyć sprzeciw od wydanego nakazu zapłaty. Sprzeciw ten nie wymaga uzasadnienia i przywoływania dowodów (art. 505³⁵ k.p.c.). Pozwany nie ma nawet obowiązku wskazania dowodów w sprzeciwie od nakazu zapłaty – to, czy dowody te zostaną powołane należy do jego decyzji. Już samo oświadczenie pozwanego o sprzeciwie powoduje, że nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym traci moc w całości (art. 505³⁶ k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonego nakazu zapłaty).

Termin do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym wynosi dwa tygodnie (art. 502 § 1 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonego nakazu zapłaty w zw. z art. 505²⁸ k.p.c.). Zgodnie z art. 502 § 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonego nakazu zapłaty) w zw. z art. 505²⁸ k.p.c. pozwany jest pouczany o sposobie wniesienia sprzeciwu oraz o skutkach niezaskarżenia nakazu przy doręczeniu nakazu zapłaty wraz z pozwem.

Sprzeciw od nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym nie podlega przy tym opłacie – pozwany nie ponosi zatem żadnych kosztów związanych z jego wniesieniem.

Pozwany ma także możliwość wyboru metody komunikacji z sądem – może skorzystać z drogi elektronicznej bądź tradycyjnej drogi pisma procesowego (art. 505³¹ § 2 k.p.c.). Jeżeli pozwany dokona wyboru wnoszenia pism procesowych za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, dalsze pisma w sprawie wnosi wyłącznie za pośrednictwem tego systemu – z uwagi na konieczność zapewnienia pozwanemu wiedzy o takich konsekwencjach, przewidziano obowiązek pouczenia go o tym (art. 505³¹ § 4 k.p.c.).

Jakkolwiek w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej: TSUE), na które powołuje się także skarżący w uzasadnieniu skargi nadzwyczajnej, ukształtowało się stanowisko, zgodnie z którym w pewnych okolicznościach prawo unijne – w szczególności zaś Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. UE L 95 z 21 kwietnia 1993 r., s. 29-34; dalej: Dyrektywa 93/13) – wymaga przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wykrycia, czy strona sporu jest konsumentem (wyrok TSUE z 4 czerwca 2015 r., Faber, C-497/13), zaś w przypadku potwierdzenia tej okoliczności zbadania z urzędu, czy dane warunki umowne, wchodzące w zakres stosowania Dyrektywy 93/13, mają nieuczciwy charakter, i zniwelowania wynikającej z tej przyczyny nierównowagi między przedsiębiorcą a konsumentem (wyroki TSUE z: 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17; 21 grudnia 2016 r., Gutiérrez Naranjo i in., C-154/15 i C 308/15; 21 kwietnia 2016 r., Radlinger i Radlingerová, C-377/14), to jednak nie sposób wymagać od sądu, aby ten podejmował z urzędu aktywność niwelującą

skutki całkowitej bierności konsumenta w toku postępowania sądowego (wyroki TSUE: z 10 września 2014 r., Monika Kušionová, C-34/13; z 6 października 2009 r., Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08). Fakt, że nakaz zapłaty może uprawomocnić się na skutek braku aktywności pozwanego konsumenta – a tym samym w konkretnym postępowaniu może dojść do niezastosowania przepisów chroniących jego prawa jako z założenia słabszej strony obrotu – nie oznacza automatycznie, że tak ukształtowane postępowanie narusza prawo unijne. W analizowanym kontekście prawo Unii Europejskiej wymaga wyłącznie tego, aby konsumentom stworzono możliwość wniesienia środka odwoławczego od nakazu zapłaty na warunkach, które nie ograniczają swobody korzystania z praw gwarantowanych w dyrektywach konsumenckich (wyrok TSUE z 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17). Tak więc, jeżeli przepisy proceduralne kreują warunki, w których zaskarżenie nakazu zapłaty nie jest nadmiernie utrudnione czy związane z niewspółmiernym wysiłkiem ze strony pozwanego konsumenta, to na etapie poprzedzającym jego wydanie sąd nie musi poszukiwać z urzędu informacji pozwalających na ustalenie, czy jedna ze stron jest konsumentem.

Biorąc pod uwagę treść powołanych powyżej przepisów proceduralnych należy stwierdzić, że sposób ukształtowania elektronicznego postępowania upominawczego spełnia wymogi wynikające z unijnej zasady skuteczności (*effet utile*), która nakazuje pełne stosowanie prawa Unii we wszystkich państwach członkowskich, jak również stanowi gwarancję ochrony proceduralnej praw, jakie jednostki wywodzą z tego prawa. Pozwany konsument w elektronicznym postępowaniu upominawczym ma możliwość bez kosztowego wniesienia środka zaskarżenia ograniczającego się do oświadczenia o sprzeczności, nie będąc przy tym zobowiązanym choćby do powołania dowodów dla uwiarygodnienia swych twierdzeń. Tym bardziej pozwany, zaskarżając nakaz zapłaty wydany w elektronicznym postępowaniu upominawczym, nie ma obowiązku powoływania wszelkich twierdzeń i zarzutów dla swojej obrony. Jednocześnie pozwany w elektronicznym postępowaniu upominawczym może skorzystać z dwóch form komunikacji z sądem – drogi elektronicznej lub tradycyjnej drogi pisma procesowego, o czym jest pouczany. Podobnie poucza się go o skutkach niezaskarżenia nakazu zapłaty. Biorąc pod uwagę tak ukształtowane – w istocie

minimalne – wymagania stawiane sprzeciwowi od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, należy stwierdzić, że nawet zastrzeżenie dwutygodniowego terminu do jego wniesienia (który w innych warunkach mógłby zostać uznany za zbyt krótki – por. wyrok TSUE z 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C-176/17) nie podwyższa ryzyka uchybienia temu terminowi przez pozwanego konsumenta.

Z tego względu w rozpoznawanym przypadku nie może być mowy o naruszeniu praw pozwanej A. G. jako konsumenta. Nie ulega wątpliwości, że pozwana miała możliwość wniesienia sprzeciwu od zaskarżonego nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym, o czym została pouczona. Nie wiązało się to dla niej z nadmiernymi trudnościami, nie generowało także kosztów, do których poniesienia pozwana byłaby zmuszona w związku ze złożeniem środka zaskarżenia. Mimo to, A. G. nie podjęła żadnej aktywności procesowej, zachowując w toku analizowanego postępowania sądowego całkowitą bierność. Takie zachowanie pozwanej – nawet przy uwzględnieniu niewątpliwie przysługującego jej statusu konsumenta – nie uzasadnia nałożenia na sąd obowiązku działania z urzędu w celu zapewniania ochrony praw przysługujących jej jako konsumentowi, tak jak chciałby tego skarżący. Obowiązek ochrony praw konsumenta, choć wynika tak z norm rangi konstytucyjnej (art. 76 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), jak i z prawa unijnego, nie oznacza bowiem, że sąd orzekający w sprawie z udziałem konkretnego konsumenta ma obowiązek skompensować w całości jego absolutną bierność w danym postępowaniu sądowym.

Ze względu na omówiony powyżej, szczególny charakter elektronicznego postępowania upominawczego, a zwłaszcza sposób ukształtowania przysługującego w tym postępowaniu środka zaskarżenia, za niezasadne należy także uznać pozostałe zarzuty skargi nadzwyczajnej.

Przyjęty model elektronicznego postępowania upominawczego zakłada minimalną aktywność sądu dla osiągnięcia nadrzędnego celu stawianego temu postępowaniu, jakim jest uzyskanie rozstrzygnięcia sporu w możliwie najkrótszym czasie. W konsekwencji takiego założenia, rozpoznając sprawę wywołaną pozwem wniesionym w elektronicznym postępowaniu upominawczym sąd nie prowadzi

postępowania dowodowego *sensu stricto* – opierając się wyłącznie na wskazaniu powoda, że istnieją dowody na poparcie jego twierdzeń, a nie dysponując nimi w sensie fizycznym. Z tych samych przyczyn sąd nie zapoznaje się w toku postępowania ze stanowiskiem strony pozwanej. Jego aktywność ogranicza się w istocie do stwierdzenia, że nie zachodzą negatywne przesłanki wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, oraz wydania nakazu zapłaty. Z tego względu nie sposób oczekiwać ustalania i badania przez sąd w toku elektronicznego postępowania upominawczego całokształtu okoliczności sprawy – w istocie jest to niemożliwe, skoro zgodnie z obowiązującym stanem prawnym dysponuje on tylko wyrażonym w pozwie stanowiskiem powoda i wskazaniem dowodów na poparcie zawartych tam twierdzeń. Jednocześnie, jak już była o tym mowa powyżej, sąd nie może wyręczać zachowującego bierną postawę pozwanego (nawet jeżeli posiada on status konsumenta) i poprzez swoje działania podejmowane z urzędu kompensować braku jakiejkolwiek aktywności z jego strony.

Zważywszy na wskazane powyżej ograniczenia, wynikające z samej istoty elektronicznego postępowania upominawczego, a jednocześnie maksymalnie uproszczony tryb przewidziany dla zaskarżenia nakazu zapłaty wydanego w tym postępowaniu, mając także na uwadze, że pozwana A. G. nie podjęła w analizowanym procesie żadnych czynności, zachowując całkowitą bierność, stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy w L., wydając zaskarżony nakaz zapłaty, nie dopuścił się naruszenia wskazywanych przez Prokuratora Generalnego norm prawa materialnego. W niniejszej sprawie zastosowane zostały obowiązujące w dacie orzekania przepisy proceduralne, które ze swej istoty, w celu realizacji założenia określonego przez ustawodawcę jako nadrzędne, ograniczają aktywność sądu – i okoliczność ta nie może świadczyć o naruszeniu przepisów prawa, tym bardziej o charakterze rażącym. Jednocześnie, jak zostało to już wielokrotnie podkreślone, Sąd Rejonowy w L., wydając zaskarżony nakaz zapłaty, nie miał obowiązku (a ze względu na przyjęty model elektronicznego postępowania upominawczego *de facto* także możliwości) podejmowania z urzędu działań mających zastępować aktywność pozwanej A. G., która nie podjęła żadnych czynności zmierzających do zaskarżenia kwestionowanego obecnie przez Prokuratora Generalnego nakazu zapłaty.

Mając zatem na uwadze, że sformułowane w skardze nadzwyczajnej zarzuty okazały się bezzasadne, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 zd. 2 u.SN, orzekł jak w punkcie pierwszym wyroku.

O kosztach postępowania wywołanego skargą nadzwyczajną orzeczono na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c. w zw. z art. 95 pkt 1 u.SN.

a.s.